

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ordnande av utredningar som gäller sexuellt utnyttjande av barn

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det ska stiftas en lag om arrangemang för att utreda sexuellt utnyttjande av barn. Genom lagen, som anknyter till genomförandet av kommun- och servicestrukturreformen, ska kostnaderna överföras från kommunerna till staten när det gäller utredningar i anslutning till misstankar om sexuellt utnyttjande av barn vilka utförs inom hälso- och sjukvården på begäran av polisen, åklagaren eller domstolen.

Efter att ha hört polisen och åklagarväsendet ska länsstyrelsen och det sjukvårdsdistrikt som är huvudman för respektive universitetssjukhus ingå ett avtal om tillhanda-

hållande av service. Sjukvårdsdistriktet ska kunna tillhandahålla servicen på egen hand eller vid behov köpa tjänsterna eller del av dem av någon annan serviceproducent. Universitetssjukvårdsdistriktet ska ansvara för ordnandet av utredningar som gäller sexuellt utnyttjande av barn och samordningen av och kvaliteten på undersökningarna.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Inledning.....	3
2. Nuläge	3
2.1. Gällande lagstiftning	3
2.2. Den internationella utvecklingen.....	4
2.3. Bedömning av nuläget	4
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	6
3.1. Målsättning.....	6
3.2. Alternativ	7
3.3. De viktigaste förslagen	7
4. Propositionens konsekvenser	8
4.1. Konsekvenser för statens och kommunernas utgifter	8
4.2. Konsekvenser för myndigheterna	8
4.3. Samhälleliga konsekvenser	8
4.4. Konsekvenser för medborgarna	8
5. Beredningen av propositionen	8
6. Samband med andra propositioner.....	9
DETALJMOTIVERING.....	10
1. Lagförslag.....	10
2. Ikraftträdande.....	13
3. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning	13
LAGFÖRSLAG	15
Lag om ordnande av utredningar som gäller sexuellt utnyttjande av barn.....	15

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) trädde i kraft den 23 februari 2007. Syftet med lagen är bl.a. att se över kostnadsfördelningen mellan kommunerna och staten så att det finns en stark strukturell och ekonomisk grund för ordnandet och produktionen av den service som kommunerna ansvarar för. Lagens mål är att i hela landet säkerställa service av hög kvalitet som är tillgänglig för invånarna. Enligt lagen ska servicestrukturen vara heltäckande och ekonomisk och möjliggöra en effektiv användning av resurserna.

I 8 § i den nämnda lagen finns en förteckning över den social- och hälsovårdsservice som staten ska börja finansiera. Enligt lagrummet ska finansieringen av de kostnader som föranleds av utredningar i anslutning till sexuellt utnyttjande av barn och av rättspsykiatriska utredningar överföras på staten senast den 1 januari 2009.

Syftet med denna proposition är att genomföra den ovan nämnda överföringen av finansieringsansvaret i anslutning till kommun- och servicestrukturreformen.

2. Nuläge

2.1. Gällande lagstiftning

I 20 kap. 6 § i strafflagen ingår brottsrekvisitet och straffskalan för sexuellt utnyttjande av barn och i 7 § brottsrekvisitet och straffskalan för grovt sexuellt utnyttjande av barn. Hälso- och sjukvårdsservice i anslutning till utredning som gäller sexuellt utnyttjande av barn utgör ett led i förundersökningen av brott där målet är att med hjälp av hörande av barnet och annars tillgängliga medicinska eller andra bevis utreda om ett misstänkt brott har begåtts. Enligt 39 a § (645/2003) i förundersökningslagen ska vid förhöret beaktas de särskilda krav som den förhördes utveck-

lingsnivå ställer på förhörsmetoderna, antalet personer som deltar i förhöret och de övriga förhållandena under förhöret.

För att en så tillförlitlig berättelse av barnet som möjligt som behövs för att utreda misstankar om sexuellt utnyttjande av barn ska kunna fås krävs det specialkompetens som beaktar barnets ålder, utvecklingsnivå, psykiska utveckling och barnets bästa. För hörande av ett barn är det ofta nödvändigt att anlita barnpsykiatrisk eller ungdomspsykiatrisk och psykologisk expertis. Behovet av specialkompetens accentueras bl.a. när det är fråga om ett barn under skolåldern.

Undersökningar i anslutning till utredande av sexuellt utnyttjande av barn, som ofta benämns rättspsykiatriska undersökningar, utförs till övervägande del på centralsjukhusen. I lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) finns bestämmelser om specialiserad sjukvård och ordnande av verksamhet i anslutning till den. Enligt 1 § avses med specialiserad sjukvård bl.a. sådana hälsovårdstjänster inom medicinska specialområden som hänför sig till förebyggande av sjukdomar, undersökning och vård.

För undersökning av sexuellt utnyttjande av barn utgav forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes år 2003 en rekommendation för utredande av sexuellt utnyttjande och misshandel av barn (Stakes handböcker nr 55). År 2006 publicerade en arbetsgrupp tillsatt av Finska Läkarföreningen Duodecim och Suomen Lastenpsykiatriyhdistys en Gångse vårdrekommendation om utredning vid misstankar om sexuellt utnyttjande av barn.

I barnskyddslagen (417/2007) åläggs hälsovårdscentralerna och sjukvårdsdistrikten skyldighet att ge experthjälp inom det barn- och familjeinriktade barnskyddet och vid behov ordna undersökning av barn samt vård- och terapitjänster för barn. Enligt 15 § ska tjänster som barnskyddsklienter behöver i anslutning till utredande av misstankar om

sexuellt utnyttjande eller misshandel ordnas i brådskande ordning.

Staten betalar kommunerna statsunderstöd med stöd av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992). Genom förordningar av statsrådet (90/2006, 205/2007) har dessutom från och med 2006 anvisats särskilda anslag för rättspsykiatriska undersökningar av barn och unga i anslutning till förundersökning av brott. Åren 2006 och 2007 har staten betalt sjukvårdsdistrikten ersättning till 80 procent för de kostnader som föranletts av utredande av sexuellt utnyttjande och misshandel av barn under 16 år. Ett motsvarande anslag har anvisats i den fastställda statsbudgeten för 2008. Grunderna för ersättning för kostnaderna har angetts i statsrådets förordning om grunderna för beviljande av statsunderstöd år 2008 för kostnaderna för rättspsykiatriska undersökningar av barn och unga (58/2008). Rättsskyddscentralen för hälsovården administrerar anslaget.

2.2. Den internationella utvecklingen

Enligt artikel 34 i FN:s konvention om barnets rättigheter åtar konventionsstaterna sig att skydda barnet mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuellt övergrepp. En ändamålsenlig förundersökning bidrar till att trygga barnets rättigheter.

Den 22 december 2003 antog Europarådet ett rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi (2004/68/RIF). I rambeslutet ansågs bl.a. att brottsoffer som är barn bör förhöras med hänsyn till ålder och utveckling i syfte att utreda och lagföra brott.

Bland de nordiska länderna utreds misstankar om sexuellt utnyttjande av barn på Island i form av samarbete mellan olika myndigheter vid en enhet som inrättats för ändamålet, det s.k. barnhuset. Den isländska barnhusmodellen har spridit sig även till andra nordiska länder.

I barnhuset i Norge samarbetar olika myndigheter för att utreda och klarlägga misstankar om sexuellt utnyttjande av barn under 14 år. Dessutom är barnhuset en expertorganisation när det gäller frågor inom området, samt ger utbildning och bedriver forskning. Barn-

huset erbjuder barnet terapitjänster och barnet och hans eller hennes närstående stöd-tjänster. Barnhuset tillhandahåller behövliga tjänster också för barn som konfronterats med våld i sin närmaste krets, även om de inte själva utsatts för våld.

2.3. Bedömning av nuläget

Myndigheterna får kännedom om allt fler fall av misstankar om sexuellt utnyttjande av barn. Det kan finnas flera orsaker till detta. Benägenhet att anmäla, fler observationer av myndigheterna, ett ökat antal brott av typen kedjebrott, ökade möjligheter att begå brott och ökad motivation att begå brott kan ha bidragit till utvecklingen.

År 2007 fick socialmyndigheterna kännedom om ca 2 000 misstänkta fall av sexuellt utnyttjande av barn. Polisen fick kännedom om ca 1 000 fall. År 2007 fick polisen i ca 40 procent av de fall som lett till förundersökning ett sakkunnigutlåtande från den specialiserade sjukvården om sannolikheten att ett brott hade begåtts och om eventuella men för barnet.

På samma sätt som när andra brott utreds ska förundersökning som gäller brott mot barn utföras hos polisen eller åtminstone under ledning och uppsikt av polisens undersökningsledare. Polisen har utbildat sina anställda i att intervjua barn, och i den mån det är möjligt har hörandet av barn koncentrerats till dem som fått denna utbildning. Vid Polisyrkeshögskolan ordnas varje år en två veckor lång kurs om förundersökning som gäller barn. På kursen behandlas utredningar och utredningsmetoder när ett barn misstänks ha blivit offer för sexualbrott. Polisens högsta ledning gav polisenheterna år 2006 en anvisning om hur barn bör bemötas i polisens verksamhet och i samband med förundersökning.

Under förundersökningsfasen förlitar polisen sig oftare än tidigare på social- och hälsovårdspersonalens sakkunskaper. I samband med undersökningar inom social- och hälsovården är målet att barnet, med hänsyn till åldern och utvecklingsnivån, ska ge en så tillförlitlig beskrivning av händelserna som möjligt och att skildringen ska dokumenteras för en kommande åtalsprövning och rättspro-

cess.

För utredande av sexuellt utnyttjande av barn har det inrättats särskilda enheter eller arbetsgrupper i anslutning till de barnpsykiatriska enheterna vid universitetssjukhusen. Undersökningar i anslutning till utredande av misstankar om sexuellt utnyttjande av barn utförs dessutom också på andra än universitetssjukhus, och i viss utsträckning på fosters- och familjerådgivningsbyråerna.

Enligt de ansökningar om ersättning som riktades till Rättsskyddscentralen för hälsovården och som hänförde sig till utredande av sexuellt utnyttjande och misshandel av barn utfördes undersökningar fortfarande i 19 sjukvårdsdistrikt år 2007. På universitetssjukhusen utfördes undersökningar som följer: 36 i Helsingfors, 62 i Kuopio, 18 i Uleåborg, 80 i Tammerfors och 57 i Åbo. Antalet undersökningar på de övriga centralsjukhusen var lägre än för universitetssjukhusen. På ett flertal centralsjukhus utfördes år 2007 färre än tio undersökningar. Rättsskyddscentralen för hälsovården betalade ersättning för 338 undersökningar. Det kostade i medeltal 13 000–15 000 euro att utföra en undersökning när den utfördes vid en enhet i anslutning till ett universitetssjukhus. I medeltal i 30 procent av utlåtandena från Rättsskyddscentralen för hälsovården ansågs det vara sannolikt att ett brott hade begåtts och i ca 30 procent ansågs det vara osannolikt.

Samarbetet mellan polisen och de enheter som inrättats har förbättrat kvaliteten på undersökningarna och försnabbat dem. På grund av otillräcklig service har polisen däremot inte alltid fått den expertservice som polisen skulle ha behövt.

Verksamheten vid de enheter som inrättats inom hälso- och sjukvården har varit beroende av årlig projektfinansiering eller annan finansiering. Den osäkra fortsatta finansieringen har inverkat negativt på möjligheterna att få personal och också på möjligheterna att utveckla verksamheten. Det har inte utformats något regionalt samordnat verksamhets sätt för utförandet av undersökningarna. Den expertis som samlats vid undersökningsenheterna och Stakes anvisningar och Gångse vård-rekommendationen har trots allt förenhetligt undersökningarna och inverkat på tillgången till service. Alla undersökningsen-

heter har inte börjat använda Stakes anvisningar eller Gångse vård-rekommendationen. Å andra sidan är det nödvändigt att se över instruktionerna.

Koncentreringen av expertisen har möjliggjort behövlig tilläggsutbildning och yrkesövergripande samarbete. Utbildning som behövs för att intervjua barn ordnas inte regelbundet och ingår inte i grundstudierna för hälso- och sjukvårdspersonal. Den fortsatta utbildningen är därför beroende av aktiviteten vid verksamhetsenheterna och hos dem som deltar i utförandet av undersökningarna. Under tidigare år har Tammerfors universitet ordnat utbildning för hälso- och sjukvårdspersonal när det gäller utredande av sexuellt utnyttjande och misshandel av barn. I dagens läge ordnar undersökningsenheterna delvis själva kompletterande utbildning för den arbetskraft de behöver.

Termen rättspsykiatriska undersökningar används ofta för undersökningar för att utreda sexuellt utnyttjande av barn. I praktiken deltar inte rättspsykiatriska specialister i undersökningarna och undersökningarna utförs inte under ledning av dem. En viktig yrkesgrupp är de psykologer som skaffat sig kompletterande utbildning för att utföra s.k. rättspsykologiska undersökningar.

Den rättsgrund som gäller undersökningar inom hälso- och sjukvården i anslutning till sexuellt utnyttjande av barn är svag. Det samlas därför inte information på riksnivå om den tid som går åt till att få tillträde till undersökningar och få ett utlåtande. En rapport som Rättsskyddscentralen för hälsovården gjort utifrån ansökningar om utbetalning ger dock vid handen att undersökningarna till övervägande del utförs inom en kortare tid än tre månader, även om vissa av en eller annan orsak pågår upp till närmare ett år. Det finns betydande skillnader mellan undersökningsenheterna, inte bara i fråga om antalet undersökningar utan också i fråga om hur länge de pågår. Det beror sannolikt på omfattningen av undersökningarna, efterfrågan och tillgången på personal men också på de förfaranden för dokumentering som tillämpas vid de olika enheterna.

Det finns inte någon enhetlig praxis för i hordana fall ett barn ska höras vid en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården.

Avgörandena påverkas av både polisens disponibla kompetens att intervjua barn och hälso- och sjukvårdens möjligheter att utföra behövliga undersökningar och utredningar och ge sitt utlåtande inom en skälig tid. Med hänsyn till barnets rättsskydd och rättsskyddet för den som misstänks för ett brott bör det skapas klarhet och enhetlighet i hela riket när det gäller hälso- och sjukvårdens uppgifter i samband med förundersökning.

Det krävs specialsakkunskap för hörande av ett barn vid förundersökning när det finns misstankar om ett brott mot barnet. Sådan expertis kan och bör upprätthållas och utökas inom polisen. Omständigheterna och förfarandena i samband med hörande av ett barn för att utreda misstankar om sexuellt utnyttjande av barnet bör vidareutvecklas. De barnpsykiatriker och psykologer med utbildning i att intervjua barn som arbetar inom social- och hälsovården stöder polisens och åklagarens arbete och kan på basis av sin utbildning beakta även barnets personliga behov och förmåga. Genom att ytterligare utveckla samarbetet mellan hälso- och sjukvården, barnskyddet, polisen och åklagarväsendet kan man bättre än för närvarande stödja och hjälpa barn och unga som blivit offer för sexuellt utnyttjande.

Omfattningen av och kvaliteten på undersökningar för att utreda misstankar om sexuellt utnyttjande av barn varierar. Rättspsykologi och barnpsykiatri som nyttiggör sig barnets intellektuella utveckling och intervju-tekniker är branscher som fortfarande håller på att utvecklas i Finland. De rättspsykologiska begreppen och tillvägagångssätten bör alltjämt utvärderas och vidareutvecklas utgående från såväl praktiska erfarenheter som nationella och internationella forskningsrön. För att rättssäkerheten ska kunna tryggas är det nödvändigt att förenhetliga förfarandena i Finland.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1. Målsättning

Genom förslaget överförs kostnadsansvaret för utredande av misstankar om sexuellt ut-

nyttjande av barn från kommunerna till staten i sådana fall då utredandet görs på begäran av polisen, åklagaren eller domstolen. Målet är att förbättra tillgången och kvaliteten på experttjänster när det gäller att utreda sexuellt utnyttjande av barn och effektivisera den regionala samordningen så att barnets rättigheter och ställning stärks i samband med förundersökning och därmed inom hela rättsprocessen.

Den expertis som behövs för att utreda sexuellt utnyttjande av barn och service enligt behovet kommer att sammanföras vid enheter som är specialiserade på detta. I verksamheten accentueras behoven i samband med förundersökning av brott.

Att utreda sexuellt utnyttjande av barn tär på krafter inte bara när det gäller barnet utan också hans eller hennes närstående och den som misstänks vara skyldig. Undersökningarna bör utföras så högklassigt som möjligt, med hänsyn till barnets behov men också inom en skälig tid.

Stödande och främjande av barnets rättsliga ställning är förenade med sakkunnig förundersökning samt bedömning av de men som barnet fått av eventuellt sexuellt utnyttjande och hänvisning av barnet till behövlig vård och terapi.

Etablering av verksamheten stöder möjligheterna att utöka den expertis som behövs. På så vis kan det också säkerställas att den kompetens som samlats bevaras. Insatser för att säkerställa permanenta strukturer främjar personalens välbefinnande, möjliggör behövliga förnyelser och utbildning. Yrkeskunnig och erfaren personal som fått behövlig utbildning möjliggör högklassig service.

Mindre våld ingår som en åtgärd i det program för den inre säkerheten som statsrådet godkände den 8 maj 2008. Enligt programmet ska våldet mot barn och ungdomar minskas genom att det utvecklas en handlingsmodell med s.k. barnhus för att barn och unga som blivit utsatta för sexuellt eller fysiskt våld ska få hjälp på ett helhetsbetonat sätt. Modellen ska säkerställa specialkompetens i arbetet med barn i fråga om både brottsundersökningar, rättsprocesser som fungerar utifrån ett barncentrerat synsätt och vård- och stödåtgärder. En förstärkning av kompetensen och strukturerna stöder möjlig-

heterna att uppnå det mål som ingår i programmet för den inre säkerheten.

3.2. Alternativ

Ett anslag som gäller ersättning för undersökningarna har tagits in under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel i statsbudgeten. Beslutet möjliggör övervakning av kvaliteten på och omfattningen av undersökningarna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och stärker social- och hälsovårdsministeriets betydelse som ett ministerium med ansvar för barnens trygghet.

Justitieombudsmannen har i sin särskilda berättelse till riksdagen 2006, Barn, familjevård och myndigheternas ansvar, betonat barnens rätt till integritet och trygghet under alla förhållanden. Justitieombudsmannen framförde i sina slutsatser bl.a. att ett barn har rätt att utan dröjsmål och vid behov i en för ändamålet avsedd undersökningsenhet bli föremål för sakkunnig undersökning av misstankar om sexuellt utnyttjande.

I samband med beredningen av lagen om en kommun- och servicestrukturreform ansågs det vara möjligt att genomföra överföringen av finansieringsansvaret i form av en ändring av 59 § i lagen om specialiserad sjukvård så att det i paragrafen tas in en hänvisning till statens finansieringsansvar när det är fråga om undersökningar som gäller utredande av sexuellt utnyttjande och som på begäran av polisen eller åklagaren utförs inom den specialiserade sjukvården. Som sådan skulle reformen dock inte ha möjliggjort tillräcklig styrning och övervakning av undersökningarnas kvalitet eller lönsamheten för verksamheten. Det är ändamålsenligt att även kvalitetsfaktorerna i anslutning till undersökningarna anges i den lag genom vilken finansieringsansvaret för utredande av sexuellt utnyttjande av barn överförs på staten.

Avsikten är att inga särskilda förpliktelser med avseende på utredande av sexuellt utnyttjande av barn ska tas in i den hälso- och sjukvårdslag (social- och hälsovårdsministeriets rapporter 2008:28) som bereds vid social- och hälsovårdsministeriet och som kommer att ersätta lagen om specialiserad sjukvård och folkhälsolagen.

3.3. De viktigaste förslagen

Avsikten är att staten ska överta ansvaret för kostnaderna för utredningar i anslutning till misstankar om sexuellt utnyttjande av barn när det handlar om förundersökning av brott.

Enligt förslaget ska det sjukvårdsdistrikt som är huvudman för ett universitetssjukhus vara den instans som är skyldig att ordna den service som behövs för utredande av sexuellt utnyttjande av barn och misshandel i anslutning till det på begäran av polisen, åklagaren eller domstolen. I egenskap av ledande utvecklare av och aktör inom hälso- och sjukvården inom området har ett universitetssjukvårdsdistrikt tillräckliga möjligheter att organisera verksamheten, ordna undersökningarna och förenhetliga servicen.

Reformen genomförs så att länsstyrelsen och det sjukvårdsdistrikt som är huvudman för universitetssjukhuset ingår ett avtal om tillhandahållande av service. I avtalet ska ingå de viktigaste formerna av service och kvalitetsmålen för dem, till vilka hänför sig statens finansieringsansvar, såsom undersökningstid och personalens behörighet. Antalet undersökningar påverkas av antalet fall som blir föremål för förundersökning och polisens behov i anslutning till förundersökningen. Dessutom har åklagarväsendet en viktig roll som användare av undersökningsresultaten. Därför måste polisen och åklagarväsendet höras när ett avtal upprättas. På så vis kan polisen påverka innehållet i avtalet och å andra sidan kan polisens möjligheter att själv ordna hörandet av barnen bedömas och beaktas.

De handlingar som används vid förundersökningen är handlingar som tillhör den polis, åklagare eller domstol som begärt utredningen, och därför ska dessa också informera om handlingarna och besluta om hur de ska förvaras. Vid den verksamhetsenhet som utför undersökningarna kommer det dessutom att finnas uppgifter om de barn som undersökts och om den service som tillhandahållits vid enheten. Eftersom det inte handlar om journalhandlingar som avses i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) föreslås en bestämmelse om förvaringstid för de handlingar som förvaras vid undersök-

ningsenheterna.

Enligt förslaget ska den berörda undersökningsenheten vara berättigad att utan hinder av sekretessbestämmelserna delge den enhet som ansvarar för barnets psykiska vård det slutliga utlåtandet om barnets hälsotillstånd. Förmedling på tjänstens vägnar av uppgifter om omständigheter som påverkar barnets hälsa till den enhet som ansvarar för barnets vård gör det möjligt att inleda den vård som barnet behöver betydligt snabbare än för närvarande. Enligt förslaget ska det vara möjligt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter för ordnande av psykiatrisk vård när det är nödvändigt att uppgifterna lämnas ut.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Konsekvenser för statens och kommunernas utgifter

Avsikten är att den föreslagna överföringen av finansieringsansvaret från kommunerna till staten ska genomföras på ett kostnadsneutralt sätt. Under moment 33.60.34 i statsbudgeten för 2009 har upptagits ett försöksanslag om 4 miljoner euro för ersättning till kommunerna för undersökningar som gäller sexuellt utnyttjande av barn. Statsandelsmomentet 33.60.30 har reducerats med ett motsvarande anslag.

4.2. Konsekvenser för myndigheterna

Förslaget tryggar tillgången till den expertis som polisen behöver för förundersökningen när det gäller att utreda sexuellt utnyttjande av barn. Förslaget anger också vilken instans som är skyldig att ordna servicen.

Social- och hälsovårdsministeriet ska ansvara för den föreslagna styrningen och övervakningen av verksamheten. Servicen utgör ett led i verksamheten inom den specialiserade sjukvården, där social- och hälsovårdsministeriet har hand om den högsta ledningen och styrningen av arrangemangen.

När den finansiella grunden för verksamheten etableras kommer reformen att göra det möjligt att utveckla verksamheten t.ex. som ett led i universitetssjukvårdsdistriktens verksamhet eller handlingsmodellen med s.k. barnhus.

Det föreslås att länsstyrelsen ska vara utbetalande myndighet. Länsstyrelsen ska ingå ett avtal om ordnande av service med det sjukvårdsdistrikt som är huvudman för respektive universitetssjukhus. När avtalet upprättas ska hänsyn tas till polisens resurser och resurserna vid verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården och behoven i anslutning till förundersökning. Avtalet kommer att vara viktigt när verksamheten utvecklas och övervakas och när kostnaderna till följd av verksamheten betalas. Uppgiften kan fullgöras med länsstyrelsens nuvarande resurser. Fullgörandet av uppgiften som en av länsstyrelsens uppgifter kommer att utredas i samband med reformen av regionförvaltningen.

Förslaget påverkar inte polisens eller åklagarens ställning i samband med förundersökning.

4.3. Samhälleliga konsekvenser

Förslaget förbättrar barnets rättsliga ställning som målsägande i fråga om den gärning som undersöks. Målet är också att i den mån det är möjligt trygga barnets rätt att få den vård och omsorg som han eller hon behöver.

Social- och hälsovårdsministeriet följer genomförandet av förslaget och dess konsekvenser och vidtar behövliga åtgärder.

4.4. Konsekvenser för medborgarna

Flickor faller i någon mån oftare än pojkar offer för sexuellt utnyttjande. I synnerhet flickor under skolåldern och flickor i de yngre tonåren förefaller oftare än pojkar bli utsatta för åtminstone något slags sexuella trakasserier eller sexuellt utnyttjande. Undersökningarna av misstankar om sexuellt utnyttjande gäller oftare flickor än pojkar.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet.

År 2008 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet en expertgrupp för utredande av sexuellt utnyttjande av barn. Avsikten är att expertarbetsgruppen under 2009 ska lägga fram förslag till behövlig samordning och utveckling av verksamheten.

Vid social- och hälsovårdsministeriet ordnades ett diskussionsmöte om förslaget den 14 augusti 2008. Till mötet inbjöds företrädare för universitetssjukhusen, länsstyrelsernas social- och hälsovårdsavdelningar, branschorganisationerna och myndigheterna. Vid diskussionsmötet ansåg deltagarna det vara motiverat att överföra finansieringsansvaret och i det sammanhanget påverka kvaliteten på, tillgången till och rättssäkerheten i fråga om servicen. I synnerhet från Stakes och Suomen Psykologiliitto underströks behovet av att ytterligare utveckla utredandet av brott mot barn i riktning mot barnhusmodellen. Suomen Psykologiliitto och Centralförbundet för Barnskydd ansåg att verksamheten ska underställas polisorganisationen. I ett flertal anföranden betonades att det behövs yrkesövergripande insatser vid undersökningarna

och att det är absolut nödvändigt att de olika aktörerna samarbetar. I förslaget har de föreslagna ändringarna beaktats i mån av möjlighet.

Vid diskussionsmötet och i utlåtandena ansågs det dessutom vara problematiskt att överföringen av kostnadsansvaret inte ska gälla förundersökning som gäller barn som utsatts för fysiskt våld.

Delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning har yttrat sig om förslaget.

6. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1 § Tillämpningsområde. I paragrafen definieras lagens tillämpningsområde. I *1 mom.* föreslås en närmare definition av hur en undersökning i anslutning till en misstanke om sexuellt utnyttjande av barn på begäran av polisen, åklagaren eller domstolen ska ordnas inom hälso- och sjukvården. Med undersökning avses undersökningar och utredningar som utförs för att utreda ett eventuellt sexualbrott och bedöma menen av det. Undersökningarna kan bestå av intervju med barnet, behövliga somatiska, psykologiska och övriga medicinska undersökningar och utlåtande på basis av undersökningen. Dessutom ingår intervjuer med föräldrarna eller fosterföräldrarna.

I *2 mom.* föreslås en avgränsning av barnets ålder. Enligt förslaget ska en undersökning kunna gälla ett barn som är yngre än 16 år när undersökningen inleds, och av särskilda skäl ett barn som redan fyllt 16 år, men dock inte en ung person som har fyllt 18 år. En särskild grund för att hälso- och sjukvårdspersonalens sakkunskaper behövs vid förundersökning som gäller ett barn över 16 år kan vara att barnet har en utvecklingsstörning eller andra problem med sin psykiska tillväxt och utveckling eller en psykisk sjukdom.

2 § Utförande av undersökningar. I *1 mom.* åläggs universitetssjukvårdsdistriktet att ordna den service som anges i den föreslagna lagen. Det ska dock inte förutsättas att sjukvårdsdistriktet på egen hand ska kunna producera alla de tjänster. Universitetssjukvårdsdistriktet ska tillhandahålla tjänsterna själva eller köpa dem eller en del av dem av någon annan serviceproducent.

I dagens läge har universitetssjukhusen i Helsingfors, Kuopio, Uleåborg, Tammerfors och Åbo arbetsgrupper eller enheter för undersökningar i anslutning till utredande av sexuellt utnyttjande och misshandel av barn. Rättspsykiatriska enheter för barn finns vanligen i form av poliklinikverksamhet vid barnpsykiatriska kliniker.

I *2 mom.* fastställs villkoren för undersökningarna. Enligt momentet ska personalen

vid den enhet som utför undersökningarna ha sådan utbildning, yrkesskicklighet och erfarenhet som behövs för att uppdraget ska kunna utföras på ett adekvat sätt. Exempelvis den som intervjuar barn ska ha medicine licentiatexamen eller grundexamen för psykolog eller någon annan lämplig grundexamen och dessutom, beroende på sin grundutbildning, psykologiska sakkunskaper när det gäller barns tillväxt och utveckling eller barn- eller ungdomspsykiatriska sakkunskaper och sakkunskaper i rättsliga frågor i anslutning till förundersökning. De som deltar i intervjuundersökningar av barn har ofta fått kompletterande utbildning i barnrättspsykologi eller barnrättspsykiatri. Villkoret i fråga om utbildning, yrkesskicklighet och erfarenhet ska också tillämpas på yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som utför somatiska undersökningar. För att tillräcklig erfarenhet ska bevaras måste de som utför undersökningarna ha möjlighet att upprätthålla sin yrkesskicklighet.

3 § Inledande och avbrytande av undersökningar

I *1 mom.* ingår en skyldighet som hänförs till undersökningstiden. Enligt förslaget ska undersökningen inledas och utföras utan obefogad fördröjning. Målet är att undersökningarna ska pågå i högst två månader. I praktiken har undersökningstiderna varit betydligt längre. Förslaget stöder 15 § i barnskyddslagen, enligt vilken undersökningar ska ordnas snabbt. Momentet innehåller dessutom en barnskyddsrelaterad skyldighet att ordna undersökningen utan avbrott i sådana fall då det har blivit nödvändigt att avbryta eller senarelägga den psykiatriska vården av barnet under den tid undersökningen pågår. I vanliga fall avbryts den psykiatriska vården av ett barn eller inleds vården senare om det finns misstankar om att barnets symptom har sin grund i sexuellt utnyttjande.

Bestämmelsen i *2 mom.* gäller senareläggning av undersökningen eller avbrytande av en undersökning som redan inletts. Det föreslås att en undersökning ska senareläggas eller avbrytas, om barnets hälsotillstånd är så-

dant att undersökningen inte kan inledas utan att barnets hälsotillstånd äventyras eller om det i samband med undersökningen konstateras att barnets hälsa blir lidande av att undersökningen fortgår. Det är förenligt med barnets bästa att hans eller hennes hälsa ges företräde framför utredandet av brottmålet. En senareläggning av undersökningarna påverkar inte rätten att väcka åtal.

I 3 mom. ska undersökningsenheten åläggas att underrätta den som begärt utlåtande om att inledandet av undersökningen skjuts fram eller att undersökningen avbryts. Om en undersökning avbryts ska den som ansvarar för den sammanställa de undersökningsresultat som redan fått och de resultat som fått genom intervjuer och tillställa dem den som begärt undersökningen, på samma sätt som ett sammandrag utifrån det övriga material som samlats in. Om det ovan nämnda materialet är tillräckligt med tanke på ämnet för förundersökningen, behövs det inte ens senare några ytterligare utredningar. Vid behov måste undersökningen flyttas till en tidpunkt då barnets hälsotillstånd tillåter att undersökningen utförs.

4 § Undersökningsenhetens rätt att ta del av och lämna upplysningar.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om den rätt till handlingarna som gäller för den enhet som utfört en undersökning. Enligt den föreslagna paragrafen ska den undersökningsenhet ha rätt att av polisen, åklagaren och domstolen få de handlingar som gäller fallet. Rätten ska dock gälla endast sådana handlingar som är nödvändiga med tanke på undersökningen. Sådana handlingar gäller vanligen socialmyndigheternas anmälan. Enligt paragrafen ska den enhet som utför undersökningen dessutom ha rätt att få andra handlingar än sådana som den som begärt utlåtande förfogar över. Enligt förslaget ska statliga och kommunala myndigheter, andra offentligt-rättsliga samfund, utbildningsanordnare, socialserviceproducenter, sammanslutningar eller verksamhetsenheter som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet och yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården vara skyldiga att på begäran av undersökningsenheten avgiftsfritt och utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna sådana uppgifter och utredningar som de förfogar över och

som i väsentlig grad påverkar undersökningen och som är nödvändiga för den. Utredningarna ska gälla barnet, inte hans eller hennes släktingar eller den misstänkta. Förslaget gör det möjligt att samla nödvändigt bakgrundsmaterial som stöder beredningen av utlåtandet.

Bestämmelserna i 2 mom. gäller utlämnande till polisen, åklagaren eller domstolen av uppgifter som samlats under undersökningen. Paragrafen är delvis informativ. Enligt 5 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen, avses med myndighetshandling en handling som har upprättats av myndigheten eller av någon som är anställd hos en myndighet eller som har inkommit till en myndighet för behandling av ett visst ärende eller i övrigt inkommit i samband med ett ärende som hör till myndighetens verksamhetsområde. En handling anses ha blivit upprättad av en myndighet även när den har upprättats på uppdrag av myndigheten. En handling anses ha inkommit till en myndighet även när den har inkommit till den som verkar på uppdrag av myndigheten eller i övrigt för myndighetens räkning, för att denne ska kunna utföra sitt uppdrag. När det handlar om handräckning till polisen, är det material som åtföljer begäran om utlåtande och andra utredningar för att utreda ärendet som en undersökningsenhet har inhämtat polisens handlingar. Den föreslagna bestämmelsen gör det dock möjligt att utan hinder av sekretessbestämmelserna till polisen, åklagaren eller den domstol som begärt utlåtande lämna ut också andra uppgifter som samlats under undersökningen.

I 2 mom. ingår ett undantag när det gäller sekretessen för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. När undersökningen avslutats gäller enligt momentet att ett slutgiltigt utlåtande om barnets hälsotillstånd ska få tillställas den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för den psykiska vården av barnet. Utlåtandet om barnets hälsotillstånd är inte detsamma som utlåtandet till åklagaren, polisen eller domstolen. Det handlar i första hand om det slutgiltiga utlåtande som redan nu används vid verksamhetsenheterna inom hälso- och sjukvården, en s.k. epikris. Ett slutgiltigt utlåtande ska avfattas också när undersökningen

måste avbrytas på grund av barnets hälsotillstånd. För att det slutgiltiga utlåtandet ska få sändas måste det dock vara nödvändigt för ordnandet av den psykiska vården av barnet. Förslaget har ansetts vara nödvändigt för att den vård och rehabilitering som behövs ska kunna inledas så snart som möjligt. Eftersom förundersökningen och åtalsprövningen efter den kan pågå länge, händer det i dag att hälso- och sjukvården inte alltid får tillräcklig information om omständigheter som uppdragats vid undersökningen och som är nödvändiga med tanke på den fortsatta vården av barnet. Detta medför att barnets rätt att få den vård han eller hon behöver inte tillgodoses. Förslaget stöder barnets rätt till behövlig service och omsorg och främjar därmed barnets ställning.

I 3 mom. åläggs verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården att bevara uppgifterna i tolv år räknat från det att den person som undersökningen gäller har blivit myndig, om det inte i någon annan lag har bestämts en längre förvaringstid. Förslaget är förenligt med preskriptionstiden för sexualbrott mot barn. Med hänsyn till användningsändamålet är de uppgifter som i samband med undersökningen samlats vid undersökningseenheten inte sådana journalhandlingar som avses i 12 § i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992). Syftet med regleringen är att skapa klarhet när det gäller arten av handlingar och säkerställa att de bevaras åtminstone under den tid rätten att väcka åtal gäller.

I 4 mom. föreslås en hänvisning till personuppgiftslagen (523/1999) och offentlighetslagen. Bestämmelser om offentlighet och sekretess för undersökningshandlingarna finns i offentlighetslagen.

5 § Avtal om tillhandahållande av service. Enligt 1 mom. ska länsstyrelsen och ett universitetssjukvårdsdistrikt enligt 24 § i lagen om specialiserad sjukvård ingå ett avtal om tillhandahållande av service. Avisikten är att när det gäller länsstyrelsen ska i avtalsförhandlingarna delta representanter för både social- och hälsoavdelningen och polisavdelningen. Det föreslås inte någon bestämmelse om avtalets längd, vilket innebär att avtalet också kan gälla tills vidare och ses över när omständigheterna förändras.

Bestämmelsen i 1-punkten gäller utförandet av undersökningar på ett universitetssjukhus eller i dess regi. I avtalet ska nämnas till vilka delar tjänsterna tillhandahålls som universitetssjukhusets egna tjänster och till vilka delar sjukhuset köper tjänsterna av andra serviceproducenter och av vem. Det sätt på vilket servicen ordnas ska dessutom omfatta förfaranden för begäran om utlåtande och utförande av undersökningar, organisering av verksamheten och universitetssjukhusets ansvar och samarbete med förundersökningsmyndigheterna och barnskyddsmyndigheterna.

Enligt 2-punkten ska parterna i avtalet komma överens om den personalstyrka som ska delta i och assistera vid undersökningarna, personalens behörighet och de disponibla lokalerna och anordningarna. För att undersökningarna ska kunna utföras på ett adekvat sätt måste kompetensen hos olika grupper av yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården tas till vara. Det behövs en tillräcklig personalstyrka för att behövlig yrkesövergripande kunskap och högklassig verksamhet ska kunna säkerställas. Eftersom avtalet enligt 5-punkten dessutom ska innehålla information om den kompletterande utbildning och arbetshandledning som ska ordnas för personalen kommer avtalet att säkerställa att tillräckligt många och sakkunniga anställda deltar i undersökningarna.

Enligt 3-punkten ska den uppställda tidtabellen för undersökningarna anges i avtalet. I den mån det är möjligt bör den totala undersökningstiden inte vara längre än två månader.

Enligt 4-punkten ska det undersökningsprogram som används nämnas i avtalet. Undersökningsprogrammet ska vara tillräckligt omfattande och motsvara anvisningarna och rekommendationerna. De undersökningsstapper som ingår i programmet ska kunna användas enligt experternas bedömning av behovet så att undersökningarna har genomslagskraft och kan utföras på ett lönsamt och effektivt sätt.

I 2 mom. åberopas att företrädare för polisen och åklagarväsendet ska höras när ett avtal bereds. Det är nödvändigt att höra företrädare för polisen och åklagarväsendet för att alla parter behov ska bli beaktade i tillräck-

lig grad när avtalet ingås. Hörandet behövs dessutom för att kvaliteten på undersökningarna ska kunna förbättras ytterligare. Till denna del är också de åsikter som företrädarna för åklagarväsendet framför viktiga.

I 3 *mom.* hänvisas till förvaltningsprocesslagen. Tvister på grund av avtalet anhängiggörs genom ansökan som förvaltningsvistemål så som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

6 § Ersättning för kostnader. Paragrafen gäller grunden för betalning av statens ersättning. Avsikten är att ersättningen ska täcka kostnaderna för verksamheten. För betalning av ersättning förutsätts därmed att begäran om undersökning har lämnats av en polis, en åklagare eller en domstol och att ärendet gäller utredande av misstankar om sexuellt utnyttjande av barn. Dessutom ska servicen omfattas av ett avtal som avses i 5 §.

7 § Betalningen av ersättningarna. Enligt 1 *mom.* ska den ersättning som staten betalar ut årligen vara kalkylmässig. Det kalkylerade ersättningsbeloppet bestäms på basis av antalet barn under 16 år som är bosatta inom sjukvårdsdistriktets område. Det kalkylerade ersättningsbeloppet påverkas dessutom av kostnaderna under det föregående året. I synnerhet när det gäller ersättningarna för 2009 måste antalet barn beaktas i den kalkylerade ersättningen, men också för att de förändringar som inträffar i servicesystemet i ett senare skede ska kunna hanteras. Det föreslås att den kalkylerade ersättningen ska betalas före utgången av april. För utbetalning förutsätts att länsstyrelsen och sjukvårdsdistriktet har ingått ett avtal enligt 5 §.

Bestämmelsen i 2 *mom.* gäller ersättning för de slutliga kostnaderna. Enligt förslaget ska den slutliga ersättningen alltid betalas utifrån de kostnader som redan uppkommit. För att ersättning för de slutliga kostnaderna ska betalas ska samkommunen för sjukvårdsdistriktet lämna in en utredning över kostnaderna utifrån det avtal som avses i 5 §. Enligt förslaget ska utredningen lämnas in före utgången av mars som följer efter finansåret. Utredningen kommer då att ligga till grund för bedömningen av de kalkylerade kostnaderna det följande året.

Bestämmelserna i 3 *mom.* gäller betalning av ersättning för de slutliga kostnaderna. Det

föreslås att när kostnaderna har överstigit förskottet ska ersättning för kostnaderna betalas inom en månad efter det att utredningen lämnades. Den överskjutande ersättning som betalats till sjukvårdsdistriktet ska kunna dras av från förskottet för det aktuella året.

8 § Ikraftträdande. I 1 *mom.* föreslås en bestämmelse om ikraftträdandet. De åtgärder som verkställigheten förutsätter ska kunna vidtas innan lagen träder i kraft. Innan lagen träder i kraft blir de sjukvårdsdistrikt som är huvudmän för ett universitetssjukhus tvungna att organisera de undersökningar som avses i lagen antingen som egen verksamhet eller så att undersökningarna eller en del av dem köps av någon annan serviceproducent. Dessutom blir länsstyrelserna tvungna att inleda den regionala beredningen av avtalen om tillhandahållande av service.

Enligt 3 *mom.* ska det avtal om tillhandahållande av service som avses i 5 § ingås senast den 15 februari 2009. En fördröjning av avtalet antas inte försvåra möjligheterna att inleda behövliga undersökningar, utan polisen, åklagaren och domstolen kan också redan före det, på samma sätt som för närvarande, lämna in begäran om utlåtande till en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården. Till skillnad från nuläget ska utlåtande dock begäras hos det sjukvårdsdistrikt som är huvudman för universitetssjukhuset i fråga.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2. Ikraftträdande

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

3. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

I förslaget har bestämmelserna om rätt att ta del av och lämna ut upplysningar precisrats för de hälsovårdsmyndigheter som deltar i förundersökningen utsträcks rätten till utlämnande av uppgifter att gälla sekretessbelagda uppgifter. En förutsättning är att det är nödvändigt att få uppgifterna för att undersökningsenheten ska kunna sköta sin uppgift. Å andra sidan kan undersökningsenheten

lämna ett slutligt utlåtande om barnets hälsotillstånd efter att undersökningen avslutats till den verksamhetsenhet som svarar för den psykiska vården av barnet, om det är nödvändigt för att ordna den vård som barnet behöver.

Grundlagsutskottet har i flera av sina avgöranden i samband med reglering av detta slag ansett det vara tillbörligt att myndigheternas rätt att få uppgifter bara ska gälla uppgifter

som är nödvändiga för tjänsteutövningen. Det framgår av t.ex. utlåtandena GrUU 45/2004 och GrUU 42/2005.

På de grunder som anförts ovan torde lagförslaget kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ordnande av utredningar som gäller sexuellt utnyttjande av barn**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Allmänna bestämmelser

Denna lag innehåller bestämmelser om hur undersökningar ska ordnas inom hälso- och sjukvården på begäran av polisen, åklagaren och domstolen för att utreda misstanke om sexuellt utnyttjande av barn och bedöma skador till följd av sådant sexuellt utnyttjande.

Denna lag tillämpas på barn som när undersökningen inleds är under 16 år eller, om det finns särskilda skäl med hänsyn till barnets hälsotillstånd och utveckling, under 18 år.

2 §

Utförande av undersökningar

Samkommunerna för de sjukvårdsdistrikt som avses i 24 § i lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) ska sörja för ordnandet av undersökningar enligt 1 §.

Den enhet som utför undersökningarna ska ha den personal som krävs för undersökningarna samt de lokaler och den utrustning som behövs. Den som utför undersökningar som avses i 1 mom. ska ha den utbildning, yrkeskicklighet och erfarenhet som behövs för att uppdraget ska kunna utföras på ett adekvat sätt.

3 §

Inledande och avbrytande av undersökningar

En undersökning ska inledas och utföras

utan obefogat dröjsmål. Om det har blivit nödvändigt att avbryta eller skjuta upp barnets psykiatriska vård under tiden för undersökningen, ska undersökningen utföras utan avbrott, om inte något annat följer av särskilda skäl.

Om det konstateras att barnets hälsa äventyras av att undersökningen inleds eller fortgår, ska undersökningen senareläggas eller avbrytas.

Den enhet som utför undersökningen ska underrätta den polis, åklagare eller domstol som begärt utlåtande om att undersökningen senareläggs eller avbryts. När en undersökning avbryts ska den som ansvarar för undersökningen upprätta ett sammandrag över de delar av undersökningen som redan genomförts och den utredning som fåtts och bifoga det till underrättelsen.

4 §

Undersökningsenhetens rätt att ta del av och lämna upplysningar

Utan hinder av sekretessbestämmelserna har den enhet som utför undersökningen rätt att av polisen, åklagaren och domstolen få de handlingar som gäller fallet till den del som behövs för undersökningen. De statliga och kommunala myndigheter och andra offentlig-rättsliga samfund, utbildningsanordnare, socialserviceproducenter, sammanslutningar och verksamhetsenheter som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet samt yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som innehar uppgifter och utredningar om barnet är skyldiga att på begäran av enheten avgifts-

fritt och utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna de uppgifter och utredningar som i väsentlig grad påverkar undersökningen och som är nödvändiga för de undersökningar som avses i denna lag.

Den enhet som utfört undersökningen får utan hinder av sekretessbestämmelserna till den polis, den åklagare eller den domstol som begärt undersökningen lämna ut de uppgifter som samlats under undersökningens gång. Den som ansvarar för undersökningen vid verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården får dessutom efter undersökningen utan hinder av sekretessbestämmelserna tillstålla den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för barnets psykiska vård ett slutgiltigt utlåtande om barnets hälsotillstånd, om det är nödvändigt för ordnande av den vård som barnet behöver.

De uppgifter som avses i denna lag ska bevaras i tolv år räknat från det att den som undersökningen gällde har uppnått myndighetsåldern, om det inte någon annanstans i lag har bestämts om en längre bevaringstid.

I fråga om behandlingen av uppgifter i övrigt gäller vad som föreskrivs i personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

5 §

Avtal om tillhandahållande av service

Länsstyrelsen och samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt som avses i 2 § ska ingå avtal om utförande av undersökningar enligt denna lag. I avtalet kommer parterna överens om

- 1) hur servicen ska ordnas,
- 2) den personalstyrka som ska delta i och assistera vid undersökningarna, personalens behörighet, tillgängliga lokaler och tillgänglig utrustning,
- 3) överenskommen tidsplan, inbegripet den tid det tar att få undersökningen inledd och tiden för färdigställande av utlåtandet,
- 4) det undersökningsprogram som följs, och

5) kompletterande utbildning och arbetshandledning för dem som deltar i undersökningen.

När avtalet bereds ska företrädare för polisen och åklagarväsendet höras för att områdets särskilda behov ska kunna beaktas.

Twister som hänför sig till ett avtal behandlas som förvaltningsstvemål i förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996).

6 §

Ersättning för kostnader

De kostnader som undersökningarna enligt denna lag orsakar för de i 2 mom. avsedda sjukvårdsdistrikten och som med avseende på en ändamålsenlig skötsel av verksamheten kan anses behövliga ersätts av statsmedel.

7 §

Betalningen av ersättningarna

Länsstyrelsen ska före utgången av april varje finansår betala de sjukvårdsdistrikt som avses i 2 § en beräknad ersättning. Ersättningsbeloppet bestäms utifrån antalet barn under 16 år som är bosatta inom sjukvårdsdistriktets område och kostnaderna för verksamheten under det föregående året.

För betalning av ersättning för de slutliga kostnaderna ska samkommunen för sjukvårdsdistriktet senast före utgången av mars under det år som följer efter finansåret tillstålla länsstyrelsen en utredning över de faktiska kostnader som följer av det avtal som avses i 5 §.

Slutposten av ersättningen till sjukvårdsdistriktet ska betalas senast en månad efter att utredningen kom in. Om sjukvårdsdistriktet har fått för mycket i ersättning återkrävs det överskjutande beloppet till staten genom att det dras av från följande förskott som betalas ut till sjukvårdsdistriktet.

8 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

De avtal som avses i 5 § ska ingås senast den 15 februari 2009.

Helsingfors den 15 september

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Paula Risikko*